

Microcredentials in Vlaanderen

Advies n.a.v. de 'Recommendation on a European approach to microcredentials for lifelong learning and employability' van de Raad van de EU

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Algemene Raad op 26 oktober 2023 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Microcredentials op 2 maart 2023, 30 maart 2023, 7 juni 2023 en 3 oktober 2023, onder co-voorzitterschap van Marc D'havé en Mieke Van Herreweghe

Inbreng van de Raad Hoger Onderwijs en de Raad Levenslang en Levensbreed Leren op 12 september 2023

Dossierbeheerders: Tine Degrande en Ewoud De Sadeleer

Inhoud

1	Situering.....	2
2	Kernboodschappen	2
3	Europese definitie en standaardelementen	3
3.1	Europese definitie.....	3
3.2	Europese standaardelementen	5
4	Ontwikkeling van een ecosysteem voor microcredentials.....	6
4.1	In formele, non-formele en informele settings	6
4.2	Kwaliteit en transparantie voorop	8
4.2.1	Via een kwaliteitszorgsysteem voor microcredentials	8
4.2.2	Via 'skills-intelligence' systemen.....	8
4.2.3	Catalogi van aanbod microcredentials.....	9
4.2.4	Via integratie in nationale kwalificatiestructuren.....	9
4.3	Samenwerking tussen verschillende actoren.....	10
5	Het potentieel van microcredentials waarmaken	10
5.1	Via opname in onderwijs- en opleidingssysteem en -beleid	10
5.2	Via integratie in tewerkstellings- en arbeidsmarktbeleid.....	11
5.3	Via ontwikkeling van transparante erkenningsprocedures	12
5.4	Via inbedding in leerloopbaanbegeleiding.....	13
5.5	Via de nodige omkadering en financiering	13
6	Verwelkoming van de bijdrage van het Europese niveau	14

1 Situering

Op 1 juli 2021 bracht de Vlor een advies uit over microcredentials in het levenslang leren, in Europees perspectief. Dat advies diende als input voor de openbare raadpleging van de Europese Commissie rond dit thema.¹

Bijna één jaar later finaliseerde de Raad van de EU zijn *recommendation* rond microcredentials, getiteld '*Recommendation on a European approach to microcredentials for lifelong learning and employability*'.² De aanbeveling bevat o.a. een gezamenlijke definitie van microcredentials, samen met bijhorende standaarden en standaardelementen. In navolging van die raadsaanbeveling vraagt de Europese Commissie alle lidstaten om tegen december 2023 aan te geven welke concrete maatregelen worden ingepland om de doelen van die raadsaanbeveling te realiseren.

In dit advies buigt de Vlor zich opnieuw over het thema microcredentials, maar nu specifiek gericht op het Vlaamse landschap: wat is er nodig op vlak van regelgeving, financiering, etc. om microcredentials in het aanbod levenslang leren in Vlaanderen verder ingang te laten vinden?

Hoewel microcredentials recentelijk vooral hun ingang vinden in het Vlaamse hoger onderwijs³, vindt de Vlor het belangrijk dat het debat rond microcredentials breder gaat. Er bestaan al jarenlang heel wat praktijken die kunnen doorgaan als microcredentials *avant la lettre* in het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs. Ook bij andere onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers, die voor volwassenen opleidingen aanbieden op verschillende niveaus van de kwalificatiestructuur, neemt het belang van korte en flexibele leertrajecten toe en zijn er al praktijken die onder de noemer van microcredentials zouden kunnen vallen. Dit advies focust zich daarom op microcredentials in de bredere volwasseneneducatie in Vlaanderen.

We richten ons in dit advies in eerste instantie op de structuur van de *Council Recommendation*, bestaande uit vier grote onderdelen: definitie, ecosysteem, potentieel van microcredentials, en microcredentials in de Europese context. De aanbevelingen worden telkens onder de genummerde titels samengevat; daaronder zijn de standpunten van de Vlor opgenomen.

2 Kernboodschappen

De Vlor vraagt om de definitie van een microcredential, zoals geformuleerd door de Raad van de EU, in Vlaanderen te hanteren en zelfs decretaal te verankeren. Ook de standaardelementen maken deel uit van de definitie en moeten dienen om een microcredential te omschrijven. Via een verankering van de definitie kunnen het gedeeld begrip en de algemene bekendheid van de term microcredential groeien, waardoor ook de waarde van de microcredentials toeneemt.

Bij die verankering in de regelgeving moet er voldoende aandacht zijn voor de diversiteit aan mogelijke onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers en voor de diverse vormen van microcredentials. De flexibiliteit die essentieel is aan het concept moet gevrijwaard blijven. Anderzijds moet de verankering van de definitie (inclusief standaardelementen) ook mee zorgen

¹ Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Microcredentials in Europees perspectief](#), 1 juli 2021

² Council of the European Union. (2022). [Proposal for a Council Recommendation on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability](#).

³ Ook in het Bolognaproces in het kader van de Europese hogeronderwijsruimte worden er verschillende stappen gezet om microcredentials in het hoger onderwijs verder uit te bouwen, op vlak van aanbod, erkenning, kwalificatieraamwerken, etc.

voor een gelijk speelveld voor de onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers en een garantie bieden op kwaliteit voor de lerenden. Er is geen nood aan een bijkomende regulering van de kwaliteitszorg van microcredentials. De Vlor vraagt om microcredentials onder de bestaande kwaliteitszorg van de onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers te laten vallen.

De Vlor wil met dit advies ondersteunen dat microcredentials een positieve impact kunnen hebben op de deelname aan het levenslang én levensbreed leren in Vlaanderen.⁴ Microcredentials kunnen een stimulans betekenen voor de opwaardering en actualisering van professionele vaardigheden, maar even goed voor de persoonlijke ontwikkeling van alle volwassenen. Levensbreed leren is voor de Vlor nooit ondergeschikt aan levenslang leren dat gericht is op arbeidsmarktvaardigheden.

Voor de uitbouw van microcredentials is duurzame financiering nodig: eenmalige impulsfinanciering volstaat niet. De uitbouw van microcredentials mag ook niet enkel afhankelijk zijn van de bestaande financiering, maar moet kunnen putten uit aanvullende structurele financiering. Het is immers niet de bedoeling dat de uitbouw van een aanvullend aanbod van microcredentials gericht op levenslang en levensbreed leren ten koste gaat van het reguliere onderwijsaanbod.

3 Europese definitie en standaardelementen

3.1 Europese definitie

Europese aanbeveling: De lidstaten wordt aanbevolen om de definitie van microcredentials aan te nemen en het gebruik van de definitie te promoten.

In de *recommendation* wordt de volgende definitie naar voren geschoven (p. 13):

‘Micro-credential’ means the record of the learning outcomes that a learner has acquired following a small volume of learning. These learning outcomes will have been assessed against transparent and clearly defined criteria. Learning experiences leading to microcredentials are designed to provide the learner with specific knowledge, skills and competences that respond to societal, personal, cultural or labour market needs. Microcredentials are owned by the learner, can be shared and are portable. They may be stand-alone or combined into larger credentials. They are underpinned by quality assurance following agreed standards in the relevant sector or area of activity.

Belang van eenduidige definitie en verankering

Een eenduidige definitie is voor de Vlor van cruciaal belang. Zo’n definitie maakt helder waarvoor de term microcredential wel gebruikt wordt en waarvoor niet. Een definitie creëert bovendien een gedeeld begrip, en bevordert dus communicatie en samenwerking tussen verschillende actoren.

De Vlor is vragende partij om de definitie decretaal te verankeren. Via een verankering van de definitie zou niet enkel het gedeeld begrip, maar ook de algemene bekendheid van de term microcredential kunnen groeien.

⁴ De uitbouw van microcredentials kan helpen om de Vlaamse en Europese doelstelling te halen om tegen 2030 te komen tot een opleidingsdeelname van 60%. Zie Departement Onderwijs en Vorming en Departement Werk en Sociale economie (2021). [Actieplan levenslang leren: koers zetten naar een lerend Vlaanderen.](#)

Deze bekendheid is cruciaal. Zo kunnen lerenden begrijpen welke plek een microcredential inneemt in het aanbod levenslang leren en weten onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers hoe ze een microcredential kunnen aanbieden. Werkgevers begrijpen op die manier ook wat de waarde van een microcredential is.⁵ Zo zou de term microcredential sterker beginnen leven en uiteindelijk ten volle zijn potentieel kunnen waarmaken.

De Vlor laat het aan de decreetgever over waar deze decretale verankering precies plaatsvindt, maar pleit wel voor een beleidsdomeinoverschrijdende regelgeving. Microcredentials worden immers niet alleen door onderwijsinstellingen aangeboden, maar kunnen ook passen in het aanbod van verschillende opleidingsverstrekkers. Hierdoor kan een verankering in elk geval niet (uitsluitend) in onderwijsspecifieke regelgeving plaatsvinden, en zeker niet (uitsluitend) in regelgeving voor één specifiek onderwijsniveau (zoals in de Codex Hoger Onderwijs).

Europese definitie als basis in Vlaanderen

De definitie die op Europees niveau naar voren wordt geschoven, is zeer ruim. Een microcredential is dus in zekere zin een containerbegrip waar heel veel verschillende vormen van bewijzen van verworven leeruitkomsten na leeractiviteiten met een beperkte omvang kunnen onder vallen. De Vlor vindt dat positief. Een dergelijke definitie zorgt ervoor dat een grote variatie aan leerbewijzen wel degelijk als microcredential kan erkend worden. Dat biedt aan de diverse onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers ook voldoende vrijheidsgraden. De Vlor is voorstander om de definitie op Europees niveau ook in Vlaanderen te gebruiken om alle vormen van credentials – die aan de bijhorende voorwaarden voldoen – zo te benoemen.

Nood aan concrete invulling door elke onderwijsinstelling en opleidingsverstrekker

De Vlor roept alle verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers op om met de Europese definitie verder aan de slag te gaan. Door af te bakenen en in te vullen hoe de brede Europese definitie kan worden gehanteerd en geïmplementeerd in de eigen context, krijgt ze concreet betekenis. Bovendien wordt zo de *sense of urgency* aangewakkerd bij de verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers, om met deze nieuwe realiteit aan de slag te gaan.

Wanneer de onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers deze oefening doen, zal duidelijk worden dat er – ondanks de brede definitie – toch heel wat vormen van opleiding of onderwijs zijn die nooit tot microcredentials zullen leiden.⁶ Dit neemt niet weg dat ze ook bijzonder waardevol kunnen zijn.

Aandacht voor bijhouden van microcredentials

In de definitie wordt duidelijk vermeld dat de lerende drager is van de credentials (*'are owned by the learner'*) die hij heeft verworven. Dat eigenaarschap is voor de Vlor cruciaal. Er is dan ook nood aan een degelijke infrastructuur om dergelijke credentials veilig en overzichtelijk te kunnen bijhouden en uitwisselen met anderen (voor meer informatie: zie 5.3 en 5.5).

⁵ Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Microcredentials in Europees perspectief](#). 1 juli 2021

⁶ Het is niet de ambitie van de Vlor om deze non-categorie exhaustief te omschrijven. Voor enkele voorbeelden, zie ons vorige advies: Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Microcredentials in Europees perspectief](#). 1 juli 2021

3.2 Europese standaardelementen

Europese aanbeveling: De lidstaten wordt aanbevolen om de Europese standaardelementen die een microcredential omschrijven, aan te nemen en het gebruik van de standaardelementen te promoten.

Naast de definitie identificeert de Raad van de EU de volgende standaardelementen die deel uitmaken van de definitie en dus dienen om een microcredential te omschrijven (p. 16):

- 1 *“identification of the learner*
- 2 *title of the micro-credential*
- 3 *country(ies)/region(s) of the issuer*
- 4 *awarding body(ies)*
- 5 *date of issuing*
- 6 *learning outcomes*
- 7 *notional workload needed to achieve the learning outcomes (in European Credit Transfer and Accumulation System – ECTS, wherever possible)*
- 8 *level (and cycle, if applicable) of the learning experience leading to the micro-credential (European Qualifications Framework, Qualifications Frameworks in the European Higher Education Area), if applicable*
- 9 *type of assessment*
- 10 *form of participation in the learning activity*
- 11 *type of quality assurance used to underpin the micro-credential”*

Standaardelementen cruciaal om potentieel van microcredential waar te maken

De Vlor onderschrijft het belang van de standaardelementen die naar voren worden geschoven. Een heldere omschrijving van elk van deze elementen zorgt ervoor dat microcredentials ten volle hun potentieel kunnen waarmaken: ze kunnen op een transparante manier uitgewisseld worden tussen diverse onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers in diverse contexten, ze kunnen gecombineerd worden in een groter samenhangend geheel (*‘stackability’*, cfr. definitie *‘combined into larger credentials’*), etc.

Nood aan afbakening en flexibele uitdrukking van omvang

De Vlor is tevreden dat deze elementen expliciet worden benoemd. Er is één element waarvoor de Vlor bijzondere aandacht vraagt, en dat is de omvang (element 7):

- Er zijn grote verschillen in de omvang van de microcredentials die in Vlaanderen worden aangeboden, zowel tussen als binnen de verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers. *Ondanks deze verschillen in omvang is het duidelijk dat een microcredential steeds kleiner is dan een volledige kwalificatie, maar toch voldoende relevant op het niveau van de leeruitkomsten (m.a.w. leeruitkomsten vormen een relevant geheel).* De Vlor vraagt niet om de omvang van microcredentials strikt af te bakenen via regelgeving of afsprakenkaders. De vuistregel hierboven (in cursief) schept voldoende duidelijkheid in de onder- en bovengrens van de omvang van een microcredential. Die regel is eveneens hanteerbaar voor de verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers, met behoud van maximale flexibiliteit.
- Ook de eenheid waarin de omvang wordt uitgedrukt, verschilt tussen de onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers: gaande van studiepunten (ECTS), tot lestijden, leerwegaafhankelijke leeruitkomsten, etc. De Vlor vindt het belangrijk dat deze flexibiliteit behouden blijft. Vandaar dat er in de Europese definitie ook terecht gesproken wordt over de

omvang en niet de duurtijd van een microcredential⁷, en dat de omvang enkel in ECTS kan worden uitgedrukt 'indien mogelijk'. Het is niet wenselijk dat er een waardeoordeel wordt geveld over microcredentials die niet in ECTS worden uitgedrukt. De manier waarop de omvang wordt uitgedrukt, zegt niets over de waarde en de kwaliteit van een credential.

4 Ontwikkeling van een ecosysteem voor microcredentials

4.1 In formele, non-formele en informele settings

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aanbevolen om de lopende en opkomende ontwikkeling van microcredentials te faciliteren binnen formele, non-formele en informele leersettings.

De Raad van de EU moedigt lidstaten aan om een aantal acties te ondernemen om een ecosysteem voor microcredentials te ontwikkelen. Zo vragen ze de overheden om onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers hierbij te ondersteunen via publieke financiering: instellingen hoger onderwijs, maar ook allerlei aanbieders van beroepsgerichte opleidingen.

Verder vraagt de Raad van de EU om de ontwikkeling van microcredentials in non-formele en informele settings door een diversiteit aan onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers te ondersteunen, door bijvoorbeeld een diversiteit aan financieringsbronnen te promoten: bedrijven, sociale partners, lokale overheden, professionele verenigingen, onderzoeksinstituten, private opleidingsverstrekkers, etc.

Er bestaat al heel wat dat als microcredential benoemd kan worden

De Vlor benadrukt dat er – naast de leeractiviteiten waarvan het leerbewijs expliciet als 'microcredential' wordt benoemd – in Vlaanderen al heel wat praktijken bestaan die onder de noemer van microcredentials kunnen vallen, en dit is zo bij verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers.

- Hoger onderwijs: Naast de microcredentials die expliciet zo worden benoemd, kunnen ook onderdelen van postgraduat, grote delen van het aanbod levenslang leren van de hogeronderwijsinstellingen en de meeste⁸ individuele opleidingsonderdelen onder de Europese definitie van een microcredential vallen.
- Volwassenenonderwijs: Binnen de bestaande regelgeving van het volwassenenonderwijs kunnen volgende studiebewijzen beschouwd worden als microcredentials:
 - Deelcertificaten van modules zoals vastgelegd in de opleidingsprofielen.
 - Bewijzen van deelkwalificaties die zoals vastgelegd in de opleidingsprofielen een samenhangend geheel van competenties uit eenzelfde beroepskwalificatie bekrachtigen.
 - Deelcertificaten van open modules waarbij de selectie van de competenties uit het leer- of studiegebied in een deelcertificaatsupplement is opgenomen.
- Deeltijds kunstonderwijs: de opleidingen zijn gebaseerd op beroepskwalificaties, die dan ook gecertificeerd worden. Er wordt al gewerkt met deelcertificaten en er is potentieel om microcredentials te koppelen aan verschillende trajecten zoals kortlopende studierichtingen, leeractiviteiten op maat, individuele/geïndividualiseerde trajecten en terugkommomenten/-trajecten.

⁷ Ook zie: Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Microcredentials in Europees perspectief](#). 1 juli 2021

⁸ Bepaalde individuele opleidingsonderdelen zijn expliciet niet geschikt als microcredential, doordat ze net integratief functioneren en er dus inzichten en vaardigheden uit een bredere opleiding nodig zijn, zoals bij een bachelorproef.

- De SYNTRA zien mogelijkheden om deeltrajecten te honoreren die een inhoudelijk relevante combinatie vormen van modules, samen een zekere arbeidsmarktwaarde hebben en een leeruitkomst bereiken.
- Sinds 1 september 2023 kunnen opleidingsverstrekkers erkend worden om op het niveau van een deelkwalificatie een opleidingstraject of EVC-traject te organiseren (dus niet enkel voor volledige beroepskwalificaties, want dat was voorheen ook al mogelijk).⁹

Ook via een EVC-procedure kan een lerende een deelkwalificatie of competentiebewijs bekomen, dat als microcredential kan benoemd worden als het aan de definitie en de standaardelementen voldoet. Het is daarbij wel belangrijk dat het resultaat van zo'n EVC-procedure als microcredential gecertificeerd kan worden, maar dat het aan de onderwijs- of opleidingsverstrekker die bij het assessment betrokken is, is om die overweging te maken. Het is dus niet zo dat een deelkwalificatie of competentiebewijs *automatisch* recht moet geven om als microcredential gecertificeerd te worden. De vrees bestaat dat er hierdoor extra administratieve overlast kan ontstaan, waarvoor we extra aandacht vragen.

Standaardelementen staan voorop, ook bij non-formeel en informeel leren

De Raad van de EU wil ook de ontwikkeling van microcredentials in non-formele en informele settings ondersteunen, waar mogelijk. Ook bij die vormen van leren blijft het voor de Vlor cruciaal om de standaardelementen die een microcredential kenmerken en omschrijven, te behouden.

Voor de Vlor dient het kader met de bijhorende standaardelementen (waaronder kwaliteitszorg) voor aanbieders van non-formeel leren¹⁰ toepasbaar te zijn. Het is daarbij cruciaal dat er aan de standaardelementen wordt voldaan om de term microcredential te kunnen gebruiken.

Bij informeel leren zijn er – per definitie – geen duidelijke leerdoelen die gedefinieerd en geëvalueerd worden, tenzij ze geformaliseerd worden met EVC-procedures. Dat impliceert dat het informeel leren grotendeels wordt uitgesloten van microcredentials.

Nood aan visie-ontwikkeling met *alle* onderwijs- en opleidingsverstrekkers levenslang leren

Momenteel werkt de Vlaamse overheid, in co-creatie met de onderwijspartners, een strategische visienota uit rond de uitrol van microcredentials in het hoger onderwijs in Vlaanderen. Dit initiatief kadert in het Voorsprongfonds hoger onderwijs en spitst zich uitsluitend toe op het hoger onderwijs.

De Vlor is echter vragende partij om ook het gesprek aan te gaan over een bredere visie, in overleg met alle andere onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers die ervaring hebben met leeractiviteiten van beperkte omvang en kleine (onderdelen van) opleidingen. Aanbieders van microcredentials functioneren binnen een verschillend kader, maar ondanks die diversiteit is het wenselijk om goed af te stemmen. Anders wordt (oneerlijke) concurrentie aangezwengeld, terwijl de Vlor net wil streven naar een gelijk speelveld.

De Vlor wil de verdere uitrol van microcredentials in Vlaanderen stimuleren. Daarbij is het belangrijk om enerzijds het overzicht te bewaren op Vlaams niveau en anderzijds ook de impact van dit flexibel

⁹ <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/15564#12>

¹⁰ Niet-formeel leren wordt in de *recommendation* door de Raad van de EU als volgt gedefinieerd: 'Non-formal learning' means learning which takes place outside formal education and training through planned activities in terms of learning objectives and learning time and where some form of learning support is present' (p. 14). Informeel leren heeft deze definitie: 'Learning resulting from daily activities and experiences which is not organised or structured in terms of objectives, time or learning support; it may be unintentional from the learner's perspective' (p. 14).

opleidingsaanbod op de participatie aan levenslang en levensbreed leren én op de organisatie van de onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers te monitoren.

4.2 Kwaliteit en transparantie voorop

4.2.1 Via een kwaliteitszorgsysteem voor microcredentials

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om, de kwaliteit en transparantie van microcredentials te ondersteunen via het toepassen, aannemen en ontwikkelen van kwaliteitszorgmechanismes voor microcredentials die worden uitgegeven door verschillende types aanbieders, gebruik makend van de bestaande mechanismes waar mogelijk.

Microcredentials maximaal onder de bestaande kwaliteitszorg

De Vlor is vragende partij om microcredentials onder de bestaande kwaliteitszorg van de onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers te laten vallen. De verstrekkers van formeel onderwijs hebben elk hun systeem van interne kwaliteitszorg, en worden ook elk op hun eigen manier onderworpen aan een externe review van de kwaliteit van het onderwijsaanbod. De Vlor vindt het van belang om van vertrouwen uit te gaan. Als het bestaande kwaliteitszorgsysteem werkt, dan kunnen we ervan uitgaan dat dit voor alle opleidingen zo is – dus ook voor microcredentials. Er is geen nood aan een bijkomende regulering van de kwaliteitszorg. De kwaliteit wordt met andere woorden geborgd door de onderwijsinstelling of opleidingsverstrekker in kwestie.

Nood aan transparante kwaliteitszorgprocedures

De Vlor beveelt aan om transparant te communiceren over de kwaliteitszorgprocedures die worden gevolgd. Die procedures moeten dus niet enkel cyclisch, valide, transparant en betrouwbaar zijn, maar ook aantoonbaar. Er zijn immers grote verschillen in procedures voor kwaliteitsbewaking tussen verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers in het levenslang leren binnen Vlaanderen, binnen het formele onderwijs maar zeker ook daarbuiten. Transparantie over kwaliteitsborging zorgt niet enkel voor duidelijkheid voor lerenden, arbeidsmarktactoren, etc., maar schept ook vertrouwen. Bovendien kunnen aanbieders een meerwaarde bieden door een sterke kwaliteitsborging.

4.2.2 Via 'skills-intelligence' systemen

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om de kwaliteit en transparantie van microcredentials te ondersteunen via het gebruik van 'skills-intelligence' systemen, om zo analyses uit te voeren van arbeidsmarktnoden en demografische veranderingen, om zo zicht te krijgen op elke nood om een microcredential te ontwikkelen of te updaten.

Geïntegreerd arbeidsmarktprojectiemodel in Vlaanderen biedt potentieel

In de aanbeveling worden 'skills-intelligence' systemen naar voren geschoven. Om dit toe te passen in Vlaanderen, verwijst de Vlor naar het geïntegreerd arbeidsmarktprojectiemodel¹¹ dat door het Steunpunt Werk wordt ontwikkeld. Hiermee wil men de toekomstige vraag naar en het aanbod van arbeidskrachten in beeld brengen op het niveau van de sectoren, beroepen en competenties. Indien er zich mismatches voordoen tussen vraag en aanbod, zijn microcredentials omwille van de flexibiliteit die ze bieden bijzonder geschikt om hierop in te spelen.

¹¹ Steunpunt Werk (2023). [Geïntegreerde arbeidsmarktprojecties](#).

Maar microcredentials zijn niet steeds arbeidsmarktgericht

De Vlor wijst erop dat ‘*skills intelligence*’ systemen vertrekken vanuit een arbeidsmarktgericht perspectief. Microcredentials – en bij uitbreiding opleidingen in het kader van levenslang en levensbreed leren – kunnen echter ook andere doelen dienen dan het voldoen aan de noden van de arbeidsmarkt. Denk bijvoorbeeld aan zelfontplooiing, maatschappelijke participatie, sociale integratie, etc.¹² Het beleid rond microcredentials mag niet eenzijdig gericht zijn op de ontwikkeling van competenties in functie van de arbeidsmarkt (zie ook 5.2).

4.2.3 Catalogi van aanbod microcredentials

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om de kwaliteit en transparantie van microcredentials te ondersteunen, door aanbieders aan te moedigen om catalogi te publiceren van microcredentials, samen met hun beleid rond de erkenning van microcredentials van andere aanbieders.

Catalogi bevorderen transparantie en toegankelijkheid

De Vlor onderschrijft het belang van een overzichtelijk aanbod aan microcredentials. Er is nood aan catalogi van microcredentials, die het aanbod op een transparante en toegankelijke manier weergeven voor lerenden.

Integreren van catalogi in individuele leer- en loopbaanrekening

Idealiter worden die catalogi in Vlaanderen opgenomen in de individuele leer- en loopbaanrekening, die momenteel in ontwikkeling is.¹³ Op deze manier kan de lerende zijn leervraag meteen aan het aanbod koppelen, en tegelijk ook zicht krijgen op de mogelijke opleidingsincentives die hiermee gepaard kunnen gaan (voor meer info over incentives, zie 5.2).

4.2.4 Via integratie in nationale kwalificatiestructuren

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om de kwaliteit en transparantie van microcredentials te ondersteunen via het integreren van microcredentials in nationale kwalificatieraamwerken en -systemen.

Microcredentials in VKS *waar mogelijk*

De Vlor onderschrijft die aanbeveling en vraagt de overheid om te onderzoeken hoe microcredentials op een zinvolle manier ingeschaald kunnen worden in de Vlaamse Kwalificatiestructuur *waar dat mogelijk is*. In tegenstelling tot andere types kwalificaties die zich automatisch op een bepaald niveau van de Vlaamse kwalificatiestructuur situeren (bijvoorbeeld bachelor- of masteropleidingen), kunnen microcredentials zich op verschillende niveaus bevinden. Wanneer microcredentials ingeschaald worden, biedt dit transparantie en duidelijkheid. Het maakt ook dat ze internationaal onderling te vergelijken zijn.

Niet voor alle praktijken die onder de Europese definitie van microcredentials vallen, is de inschaalbaarheid nodig of biedt die per se een meerwaarde. Voor bepaalde onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers geeft het niveau op de Vlaamse kwalificatiestructuur niet zoveel informatie, maar bieden bijvoorbeeld de beoogde leerresultaten een veel beter zicht op de aard

¹² Ook zie Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Screening van de regelgeving rond levenslang en levensbreed leren in het volwassenenonderwijs. Advies voor het Vlaams actieplan levenslang leren](#), 12 januari 2021; Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. Advies [Leercultuur in de volwasseneneducatie](#), 8 september 2020; Vlor, Algemene Raad. [Advies OESO Skills Strategie Vlaanderen](#), 28 maart 2019; Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Microcredentials in Europees perspectief](#), 1 juli 2021

¹³ Vlor, Algemene Raad. [Emancipatie van elke lerende in de leer- en loopbaanrekening Advies over de visienota ‘Naar een leer- en loopbaanrekening in Vlaanderen’](#), 28 april 2022

van de microcredential. De Vlor benadrukt daarom dat het niet in alle gevallen haalbaar of wenselijk is om de microcredentials in te schalen.

Afsprakenkader rond inschaalbaarheid nodig

Het zou in elk geval wel goed zijn dat de inschaalbaarheid voor elke onderwijs- of opleidingsverstrekker wordt meegenomen in een afsprakenkader. Zelfs als er ingeschaald wordt, verschilt de procedure hiervoor tussen de verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers. Er zal ook moeten onderzocht worden wie over het inschalen beslist.

4.3 Samenwerking tussen verschillende actoren

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om experimenten, samenwerking, governance, en partnerschappen te promoten en hierbij ondersteuning te bieden, tussen instellingen voor onderwijs en vorming, sociale partners, werkgevers en industrie, organisaties die instaan voor onderzoek en innovatie, burgerschapsorganisaties, diensten voor tewerkstelling en sociale inclusie, en lokale, regionale, en nationale autoriteiten.

Samenwerking bevordert complementair aanbod

Tot slot worden lidstaten in de *recommendation* gevraagd om samenwerking en partnerschappen te faciliteren tussen verschillende actoren die met (levenslang) leren betrokken zijn. Deze vraag wordt door de Vlor ondersteund. De vraag was al prominent opgenomen in het Vlor-advies over het actieplan levenslang leren (p. 3): ‘De sleutel om vooruitgang te boeken ligt bij meer samenwerking en partnerschappen tussen alle betrokken actoren.’¹⁴ Het zou dan ook beter zijn als er een meer complementair aanbod zou kunnen worden uitgewerkt tussen verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers.

Nood aan aangepaste financiering voor samenwerking

Om die samenwerking tussen actoren te bevorderen, is een aangepaste financiering nodig. Momenteel is het zo dat de onderwijsinstelling of opleidingsverstrekker waar de lerende de eindmeet haalt, de volledige financiering ontvangt. Een financieringssysteem waarbij slechts één van de aanbieders voor de samenwerking wordt beloond, stimuleert dergelijke samenwerkingsinitiatieven niet.

5 Het potentieel van microcredentials waarmaken

5.1 Via opname in onderwijs- en opleidingssysteem en -beleid

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om microcredentials te integreren in zowel de onderwijs- en vormingssystemen als in het beleid rond vaardigheden.

Integratie van microcredentials in aanbod biedt kansen

De Vlor ziet heel wat kansen die microcredentials kunnen bieden wanneer ze opgenomen worden in (catalogi van) het onderwijs- en opleidingsaanbod. De Raad van de EU verwijst naar:

- toegang verbeteren tot onderwijs en training voor alle lerenden (dus ook kwetsbare groepen);
- flexibele leerwegen aanbieden (inclusief overgang tussen verschillende onderwijsniveaus);
- microcredentials integreren in en complementair aanbieden aan kwalificerende opleidingen;
- vaardigheden ontwikkelen van lerenden (o.a. ook digitale skills);

¹⁴ Vlor, Algemene Raad. [Levenslang leren stimuleren door samenwerking](#). 21 februari 2022

- leren in het kader van de groene transitie ondersteunen;
- een positieve impact hebben op de economie op lokaal en regionaal niveau;
- professionele ontwikkeling van leraren, trainers en personeel in het algemeen bevorderen;
- transfer van onderzoeksresultaten in de richting van leeropportunities stimuleren;
- discriminerende stereotypen tegengaan.

In een vorig Vlor-advies werden nog heel wat andere kansen die microcredentials bieden geïdentificeerd, zoals op het vlak van zelfontplooiing (bv. gericht op talentontwikkeling en excelleren) en/of maatschappelijke participatie.¹⁵

Nood aan financiering van ontwikkelkosten

Om microcredentials ten volle te kunnen opnemen in het opleidingsaanbod, is het nodig om de financiering hierop af te stemmen. De Vlor stelt vast dat de ontwikkelkosten hierin vaak ontbreekt. Als Vlaanderen meer wil inzetten op een cultuur van levenslang leren, o.a. via microcredentials, dan moeten instellingen stimulansen krijgen om dat aanbod blijvend te ontwikkelen. De Vlor denkt hierbij bijvoorbeeld aan een model waarbij er naast outputfinanciering ook een vorm van inspanningsfinanciering is, zoals bijvoorbeeld het geval is bij de SYNTRA (mits aan bepaalde voorwaarden voldaan is). Ook binnen het Voorsprongfonds hoger onderwijs zijn er al enkele projecten lopende rond macrodoelmatigheid.

5.2 Via integratie in tewerkstellings- en arbeidsmarktbeleid

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om microcredentials te integreren in het tewerkstellingsbeleid en actief arbeidsmarktbeleid (d.w.z. arbeidsbemiddeling, opleidingsondersteuning en incentives voor tewerkstelling).

Microcredentials voor arbeidsmarkt én levensbreed leren

De Raadsaanbeveling beoogt dat lerenden via microcredentials vaardigheden verwerven, omwille van verschillende redenen: om een mismatch aan te pakken in skills in bepaalde sectoren en regio's, om zichzelf te upskillen, reskillen en trainen voor de arbeidsmarkt, om de skills van niet-typische groepen (zoals zelfstandigen) te updaten en upgraden, om kwetsbare groepen door opleiding te ondersteunen op vlak van tewerkstelling, om verplichte professionele opleidingen voor bepaalde jobs te voorzien, etc.

De Vlor bevestigt dat er veel mogelijkheden zijn om microcredentials te integreren in een tewerkstellings- en arbeidsmarktbeleid. Het behalen van een microcredential kan bijvoorbeeld een succeservaring zijn voor lerenden die een grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt. In die zin kunnen microcredentials hen motiveren om levenslang te blijven leren en hun leertraject verder in eigen handen te nemen. Ook voor de arbeidsmarktactoren bieden microcredentials voordelen: ze laten toe om in te spelen op snel veranderende noden van de arbeidsmarkt en bieden ook transparantie over de verworven vaardigheden van een (potentiële) werknemer.

Hoewel de Vlor de rol van microcredentials in het tewerkstellings- en arbeidsmarktbeleid erkent, herhaalt hij zijn pleidooi voor voldoende aandacht voor de algemene vorming en persoonlijke ontwikkeling in het kader van levensbreed leren. Zowel arbeidsmarktgericht leren als 'levensbreed leren' zijn immers evenwaardige onderdelen van het 'levenslang leren' in Vlaanderen, en behoren dus tot het potentieel van microcredentials.

¹⁵ Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Microcredentials in Europees perspectief](#). 1 juli 2021.

Incentives werken drempelverlagend voor lerenden

De Vlor wijst op het belang van toegankelijkheid en voldoende arbeidsmarktgerichte *incentives*, om de drempels voor lerenden zoveel mogelijk weg te nemen (ook op financieel vlak).

Microcredentials zouden maximaal in aanmerking moeten komen voor verschillende opleidingsincentives. Dat is niet evident. Zo is het mogelijk dat microcredentials door te beperkte omvang niet in aanmerking komen voor het Vlaams Opleidingsverlof (VOV). Ook moet de opleiding die men volgt ‘arbeidsmarktgericht of loopbaangericht’ zijn. De opleidingen die daartoe in aanmerking komen, zijn geregistreerd in de ‘Opleidingsdatabank Vlaamse opleidingsincentives’. Nochtans kan eenzelfde opleiding voor verschillende lerenden een ander doel hebben: de lerende kan dus best zelf beoordelen of een opleiding voor hem gericht is op zijn persoonlijke ontwikkeling of functioneel is voor verdere loopbaan. We vragen daarom om het criterium ‘arbeidsmarktgericht’ bij de opleidingsincentives fundamenteel te herdenken.

5.3 Via ontwikkeling van transparante erkenningsprocedures

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om de ENIC-NARIC netwerken¹⁶ of andere geschikte instellingen aan te moedigen en te ondersteunen om transparante erkenningsprocedures te ontwikkelen voor microcredentials uitgegeven door verschillende types aanbieders te ontwikkelen.

Erkenning van microcredentials

De lidstaten worden ook aangemoedigd om werk te maken van transparante erkenningsprocedures. De Vlor is vragende partij om te onderzoeken of een automatische internationale erkenning van microcredentials mogelijk is, zodra er aan de voorwaarden (zoals bepaald in de definitie en standaardelementen) voldaan is. Het is cruciaal om te komen tot een transparante aanpak die zo min mogelijk administratieve last genereert.

Degelijke registratie legt eigenaarschap bij de lerende

Er wordt in de Europese aanbeveling ook een link gelegd met de individuele leer- en loopbaanrekening, die ook door de Vlaamse overheid verder wordt ondersteund en ontwikkeld. De Vlor vindt het cruciaal dat de verworven credentials van lerenden worden ontsloten, en dat de lerende eigenaar blijft van de verworven credentials over verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers heen. De Vlor stelt vast dat de bestaande databanken onvoldoende met elkaar communiceren, waardoor registratie administratieve overlast teweegbrengt. Bovendien zijn er ook bepaalde leerbewijzen met beperkte omvang die nog niet geregistreerd worden (bijvoorbeeld één opleidingsonderdeel in het hoger onderwijs).

Er is dus nood aan verdere ontwikkeling van de registratie. Dat moet uiteraard gebeuren in verhouding tot de Europese ontwikkelingen op dit vlak. Denk bijvoorbeeld aan Europass en de *European digital credentials for learning*. De Vlor juicht toe dat Vlaanderen initiatieven neemt om te onderzoeken of de verschillende databanken die in Vlaanderen ontwikkeld en gebruikt worden (bijvoorbeeld de Leer- en Ervaringsbewijzen Databank) kunnen worden gekoppeld met Europass. Op deze manier kunnen de Vlaamse microcredentials ook digitaal worden uitgegeven.

¹⁶ European Network of National Information Centres & National Academic Recognition Information Centres

5.4 Via inbedding in leerloopbaanbegeleiding

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om de informatie en het advies dat wordt gegeven over het identificeren en selecteren van microcredentials in te bedden in leerloopbaanbegeleidingsdiensten in het kader van levenslang leren.

Inbedding in leerloopbaanbegeleiding van elke onderwijs- of opleidingsverstrekker

In de Europese aanbeveling wordt gevraagd om een link te leggen met leerloopbaanbegeleidende diensten, om zo lerenden te adviseren rond microcredentials. De Vlor wijst erop dat het in eerste instantie de verantwoordelijkheid is van elk van de verschillende onderwijsinstellingen en opleidingsverstrekkers – naast het andere aanbod – ook de microcredentials bekend te maken en in te bedden in de eigen leerloopbaanbegeleiding. Het is daarbij noodzakelijk om de eigenheid en mogelijkheden te belichten van elke soort opleiding in het aanbod levenslang leren.¹⁷

Ondersteuning van leerloopbaanbegeleiding op Vlaams niveau

Daarnaast heeft de Vlor in verschillende adviezen al gevraagd aan de Vlaamse Regering om meer werk te maken van een (leer)loopbaanbegeleiding die zich zowel op de werkloopbaan als levensloopbaan richt. Concreet vroegen we een structurele inbedding over heel Vlaanderen van regionale leerwinkels, naast een Vlaams ondersteuningspunt voor leerloopbaanbegeleiding, de inzet van leercoaches en een bredere loopbaanbegeleiding.¹⁸ Idealiter gebeurt dit via een verdoorgedreven samenwerking met verschillende onderwijsinstellingen of opleidingsverstrekkers, om zo het volledige aanbod microcredentials te ontsluiten. Daarbij moeten we alert zijn voor de verschillen in het aanbod van de diverse aanbieders van microcredentials.¹⁹

5.5 Via de nodige omkadering en financiering

Europese aanbeveling: De lidstaten worden aangemoedigd om (1) maatregelen te nemen om deze recommendation te implementeren door te bouwen op relevante bestaande nationale overeenkomsten en financiële kaders; en om (2) maximaal gebruik te maken van middelen en instrumenten vanuit de Europese Unie om de nodige hervormingen te ondersteunen, gaande van het faciliterend kader tot de ontwikkeling en het gebruik van microcredentials.

Maximaal op basis van bestaande infrastructuur

De Vlor kan zich vinden in de aanbeveling dat er maximaal gebruik moet worden gemaakt van bestaande omkadering. We denken hierbij aan bestaande infrastructuur (zoals bestaande databanken als de Leer- en Ervaringsbewijzen Databank, het Hogeronderwijsregister, maar ook de leer- en loopbaanrekening die in ontwikkeling is in Vlaanderen). Net als in ons vorige advies wijzen we erop dat ook op vlak van personeel de nodige voorzieningen moeten worden getroffen, om de administratieve werklast en werkdruk bij de verdere uitbouw van flexibele trajecten via microcredentials te bewaken.²⁰

¹⁷ Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Drempels wegwerken voor het levenslang leren in het hoger onderwijs](#). 9 maart 2021

¹⁸ Bijvoorbeeld, zie: Vlor, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Screening van de regelgeving rond levenslang en levensbreed leren in het volwassenenonderwijs. Advies voor het Vlaams actieplan levenslang leren](#). 12 januari 2021;

Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Drempels wegwerken voor het levenslang leren in het hoger onderwijs](#). 9 maart 2021

¹⁹ Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Drempels wegwerken voor het levenslang leren in het hoger onderwijs](#). 9 maart 2021

²⁰ Vlor, Raad Hoger Onderwijs. [Microcredentials in Europees perspectief](#). 1 juli 2021

Duurzame financiering nodig

Op vlak van financiering benadrukt de Vlor het belang van de volgende 3 elementen:

- Ten eerste is het niet wenselijk dat de uitbouw van microcredentials enkel afhankelijk is van de bestaande financiering. Er is nood aan aanvullende structurele financiering. Het is immers niet de bedoeling dat de uitbouw van een aanvullend aanbod van microcredentials gericht op levenslang en levensbreed leren ten koste gaat van het reguliere onderwijsaanbod.
- Ook is er nood aan opstartfinanciering, om de ontwikkeling van microcredentials te ondersteunen (zie 5.1).
- Tot slot moeten microcredentials duurzaam verankerd worden via structurele financiering. Tijdelijke impulsfinanciering – bijvoorbeeld vanuit Europa – is uiteraard welkom om microcredentials te ontwikkelen, maar volstaat niet. Dat soort projectfinanciering brengt immers grote uitdagingen met zich mee op vlak van verduurzaming en inbedding in de reguliere werking na stopzetting van de middelen, net als administratieve last.

6 Verwelkoming van de bijdrage van het Europese niveau

Europese aanbeveling: De raad verwelkomt de intentie van de Europese Commissie om, met inachtneming van de subsidiariteit en de nationale omstandigheden en in nauwe samenwerking met de lidstaten, (1) tools en diensten te ontwikkelen en aan te nemen, om de ontwikkeling van microcredentials door alle aanbieders te ondersteunen, (2) de samenwerking tussen lidstaten en stakeholders te ondersteunen, en (3) de technische implementatie van de recommendation te ondersteunen door verdere ontwikkelingen in het Europass-platform te exploreren.

Europese ondersteuning van diverse aard

Om dit alles te kunnen realiseren in Vlaanderen, is er nood aan ondersteuning op Europees niveau. Eerder in dit advies hebben we al verwezen naar technische ondersteuning via de realisatie van *digital credentials* via de integratie in het Europass-platform, en naar financiële ondersteuning onder de vorm van projectfinanciering (gekoppeld aan meer structurele financiering om de ontwikkeling van microcredentials duurzaam te verankeren).

Blijvende nood aan onderzoek

Verder onderschrijft de Vlor ook de nood aan onderzoek over microcredentials en levenslang leren. Dat moet worden ondersteund vanuit het Europese niveau. Bijvoorbeeld, zo ondersteunt CEDEFOP, het Europees Centrum voor de Ontwikkeling van de Beroepsopleiding, het beleid van de Europese Commissie op vlak van vaardigheden door middel van grootschalige studies. Dergelijk onderzoek moet worden verdergezet.

Leen Van Heurck
algemeen secretaris

Ann Verreth
voorzitter